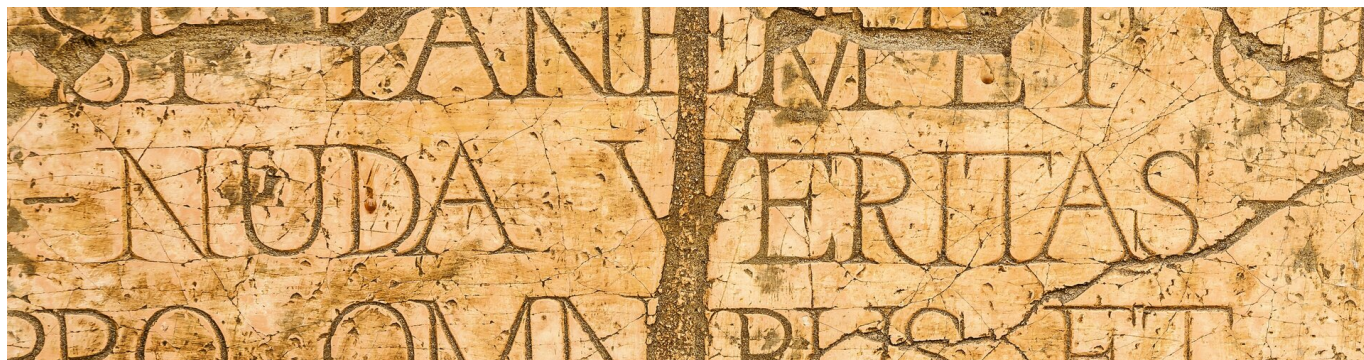
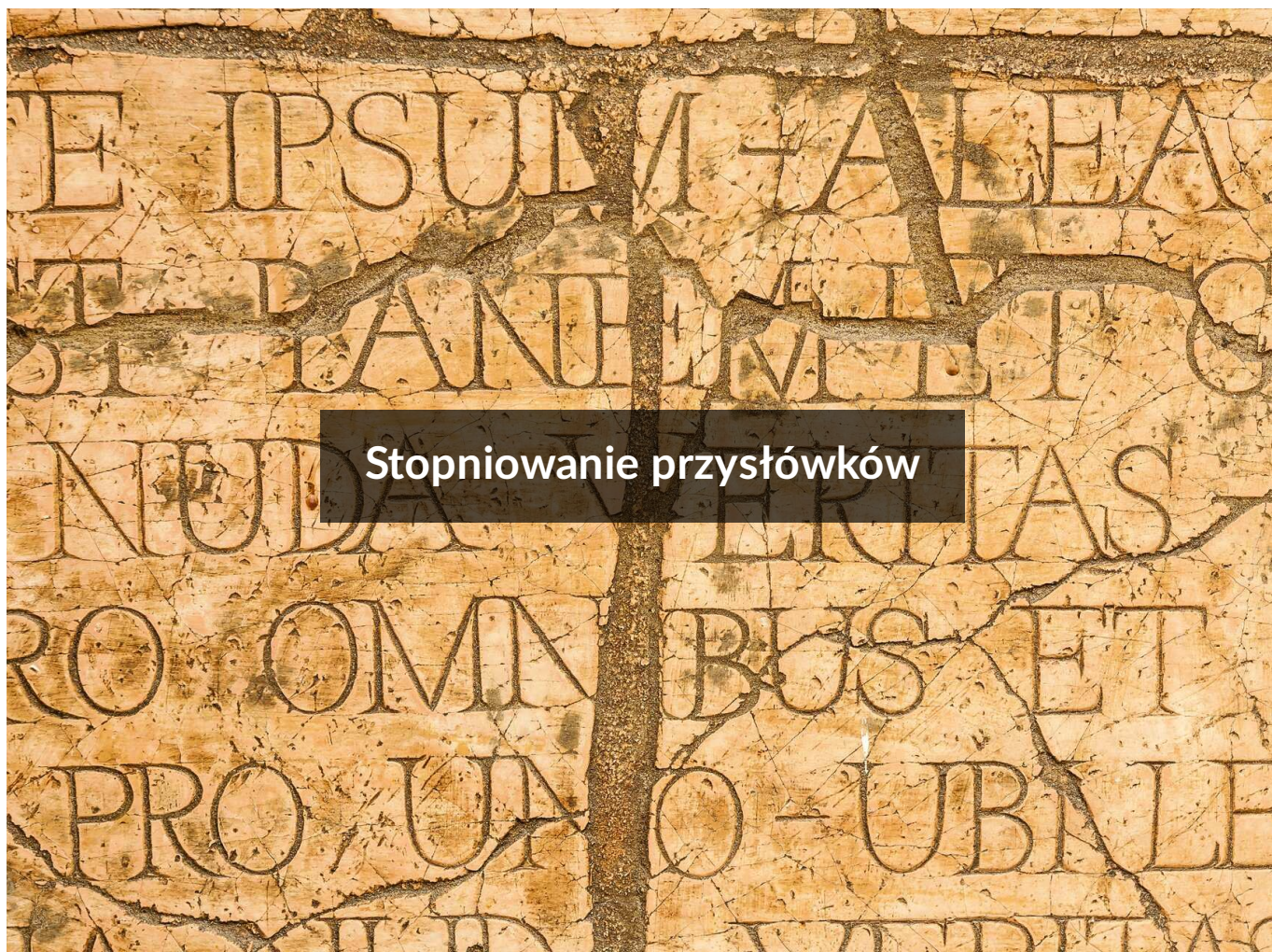

Stopniowanie przysłówków

- [Stopniowanie przysłówków](#)

Stopniowanie przysłówków

Ważne daty

384-322 r. p.n.e. – Lata życia Demostenesa, największego mówcy ateńskiego, wyrażającego antymacedońskie poglądy

ok. 359-336 r. p.n.e. – Panowanie Filipa II Macedońskiego, którego podboje doprowadziły do prymatu Macedonii w Helladzie

ok. 280 r. p.n.e. – zmarł Demochares, siostrzeniec Demostenesa, kontynuujący politykę stryja

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. W zakresie kompetencji językowych. Uczeń:

1. zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:

g) zasady tworzenia i stopniowania przysłówków pochodzących od przymiotników deklinacji I – III.

Nauczysz się

konstruować formy gramatyczne przysłówków;

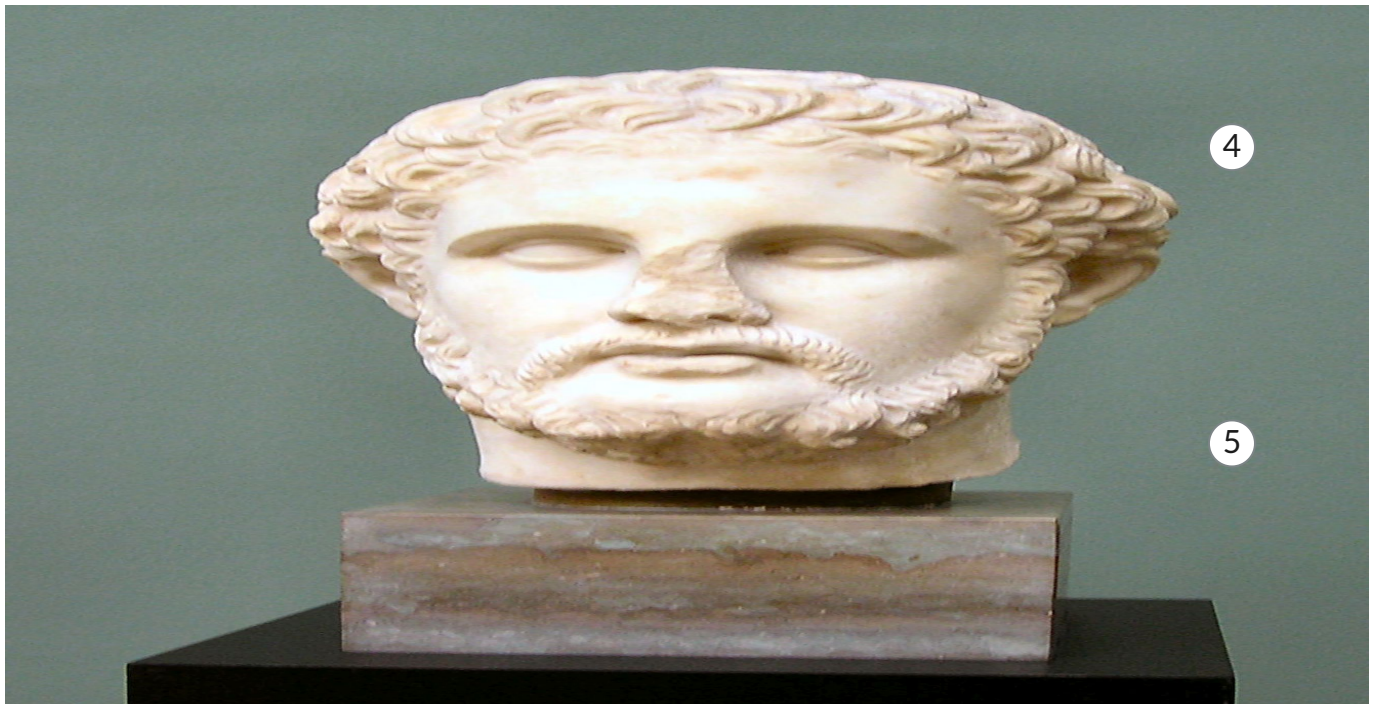
wskazywać w tekście łacińskim formy stopnia wyższego i najwyższego przysłówków i je tłumaczyć;

rozpoznawać motyw Filipa II Macedońskiego i Demostenesa w sztuce.

Zapoznanie z tekstem łacińskim

Zapoznaj się z tekstem łacińskim p.t. *Respōnsum inhūmānum* przedstawiającym anegdotę o **Filipie II Macedońskim** i **Democharesie**, siostrzeńcu **Demostenesa**.

4

5

DEMOSTHENES.
384-322 B.C.
ROMAN REPLICANT

„Niketerion przedstawiający Filipa Macedońskiego”, III w. p.n.e., Gabinet Numizmatyczny we Francuskiej Bibliotece Narodowej w Paryżu, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aureus_of_Philip_II_of_Macedon.jpg), domena publiczna

2.

„Filip II Macedoński”, popiersie z okresu hellenistycznego, Glyptoteka w Kopenhadze, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Philip_II_of_Macedon.jpg), domena publiczna

3.

Demosthenes, rzymska kopia oryginału wykonanego przez Polyeuktosa ok. 280 r. p.n.e., Glyptoteka w Kopenhadze, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Demosthenes.jpg), domena publiczna

4.

5.

William Blake, Demosthenes, 1790 – 1810 r., Manchester Art Gallery, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Demosthenes.jpg), domena publiczna

Ad Philippum, Macedonum rēgem, Athēniēnsium lēgātī vēnerant; quōs inter Dēmocharēs erat. Philippus audītā benignissimē lēgātiōne „dīcite – inquit – quid facere possim, quod sit Athēniēnsibus grātum?” Tum Dēmocharēs: „Tē – inquit – suspende!” Indignātī sunt omnēs, quī aderant, Philippus tamen eōs tacēre iussit et Dēmocharem salvum dīmittī iussit. „At vōs – inquit – cēterī lēgātī, nūntiātē Athēniēnsibus superbius agere, quī ista dīcunt, quam iī quī impūne dicta audiunt”.

Demochares – mówca ateński, siostrzeniec Demostenesa i jego uczeń, prowadził dalej po jego śmierci politykę antymacedońską, wskutek czego został skazany na wygnanie w latach 302 – 298 p.n.e. Po powrocie do Aten zdobył sobie zaufanie Demetrios Poliorketesa, który, powierzał mu ważne zadania i poselstwa. Umarł ok. r. 280.

Demostenes – syn Demostenesa z Aten, właściciela warsztatu broni, najslawniejszy mówca grecki (384 – 322 r. p.n.e.). Po stracie ojca, pragnąc odzyskać odebrany mu przez opiekunów majątek, poświęcił się wymowie, przy czym musiał przezwyciężyć wielkie trudności ze względu na słabe zdrowie i wady wymawiania. Najpierw występował w sprawach sądowych, później poświęcił się wymowie politycznej. Jako polityk walczył o niepodległość Aten. Przejrzawszy zaborcze zamiary Filipa II Macedońskiego, przestrzegał rodaków przed jego obłudną polityką, namawiał ich do wysłania pomocy Olintowi i do walki orężnej.

Filip II Macedoński (ur. w r. 382, panował od r. 359 do 336 p.n.e.), syn Amyntasa III, ojciec Aleksandra Wielkiego. Zasiadł na tronie macedońskim po śmierci brata. Zawarł sojusz z królem Epiru, którego córkę, Olimpias, pojął za żonę. Stłumił niesnaski wewnętrzne, uzdrowił finanse państwa i rozpoczął ekspansję na zewnątrz, pokonując kolejno Traków, Illiryjczyków, wreszcie Greków, których przez pewien czas usiłował pozyskać sobie propagandą i złotem, wreszcie zwyciężył ich w bitwie pod Cheroneją w r. 338 p.n.e., rozpoczynając okres panowania macedońskiego w Helladzie. Przygotował wyprawę przeciw Persom, gdy padł zamordowany przez Pauzaniasa. Dzieło jego kontynuował Aleksander Wielki.

Złoty **larnaks** – grobowiec Filipa II Macedońskiego w Werginie

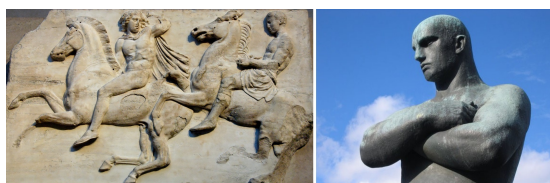
Źródło: online skills, licencja: CC0.

Zadania

Ćwiczenie 1

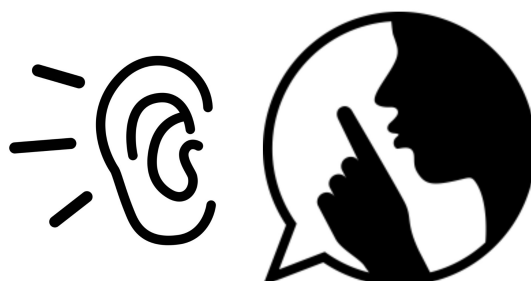
Połącz w pary wyrażenia występujące w tekście o spotkaniu Filipa II Macedońskiego z Democharesem z ich graficzną reprezentacją.

Athēniēnsium lēgātī vēnerant, audītā benignissimē lēgātīōne, indignātus est, eōs tacēre iussit

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 2

Wybierz zdanie właściwie podsumowujące tekst o spotkaniu Filipa II Macedońskiego z Democharesem:

☐ Philippus Athēniēnsēs tam superbōs quam Macedonēs esse inquit.

☐ Philippus Macedonēs superbius agere quam Athēniēnsēs inquit.

☐ Philippus Athēniēnsēs superbius agere quam Macedonēs inquit.

W tekście p.t. *Respōnsum inhūmānum* pojawiły się przykłady użycia przysłówków w stopniu wyższym i najwyższym, jako że przysłówki odprzymiotnikowe stopniują się. Jako comparatiwu przysłówka używa się comparatiwu przymiotnika dla rodzaju nijakiego, superlatiwus przysłówka tworzy się przez dodanie przyrostka *-e* do superlatiwu przymiotnika.

positivus	altē - wysoko	pulchrē - pięknie	breviter - krótko	vehementer - gwałtownie	bene - dobrze
comparativus	altius - wyżej	pulchrius - piękniej	brevius - krócej	vehementius - gwałtowniej	melius - lepiej
superlativus	altissimē - najwyżej, bardzo wysoko	pulcherrimē - najpiękniej, bardzo pięknie	brevissimē - najkrócej, bardzo krótko	vehementissimē - najgwałtowniej, bardzo gwałtownie	optimē - najlepiej, bardzo dobrze

Należy zapamiętać

diū - długo	saepe - często	parum - mało	magnopere - bardzo
diūtius - dłużej	saepius - częściej	minus - mniej	magis - bardziej
diūtissimē - najdłużej	saepissimē - najczęściej	minimē - najmniej	maximē - najbardziej

Ćwiczenie 3

Utwórz stopień wyższy i najwyższy przysłówków. Używaj tylko polskich znaków i małych liter.

longissime, gravius, melius, sapientissime, optime, fortissime, longius, citius, citissime, sapientius, fortius, gravissime

Przysłówki	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
cito		
fortiter		
sapienter		
graviter		
longus		
bene		

Ćwiczenie 4

Uzupełnij zdania. Używaj tylko małych liter.

- lūlia (pulcher, -a, -um) cantat quam Claudia,
sed omnium puellārum Līvia (pulcher, -a, -um) cantat.
- Mārcus (citus, -ā, -um) legit quam Quīntus,
sed discipulōrum omnium Titus (citus, -ā, -um) lēgit.
- lūlius Caesar(fortis, -e) pugnābat quam Mārcus Tullius Cicerō,
sed populōrum omnium Rōmānī (fortis, -e) pugnābant.
- Quis (sapiēns, sapientis) omnium agit?

Ćwiczenie 5

Uzupełnij tekst właściwymi końcówkami przysłówków. Używaj wyłącznie polskich znaków i małych liter.

Sextus rēct- respondet,
Mārcus prāv-
respondet et sevēr- reprehenditur.
Nēmō rēct-
et pulchr- scrībit.
Lūna plēna clār- lūcet,
sed sōl clār- lūcet quam lūna et cēterae stēllae;
sōl clārissim- lūcet.
Hostēs nōn tam fort- pugnant quam Rōmānī,
mīlitēs nostrī fort- pugnant quam hostēs.
Nostrī fortissim- pugnant.

Polecenie 1

Napisz trzy sentencje łacińskie zawierające przysłówki w stopniu wyższym i najwyższym.

Ćwiczenie 6

Po zapoznaniu się ze słownikiem pojęć dobierz terminy do ilustracji.

larnaks, filipiki, prymat, niketerion

Ćwiczenie 7

Uzupełnij definicje.

to gwałtowne mowy oskarżycielskie, nazwa pochodzi od słynnych mów Demostenesa przeciw Filipowi II Macedońskiemu; posłużył się nią potem Cynceron w polemice Z Markiem Antoniuszem

Słowniki

Słownik pojęć

filipiki

gwałtowne mowy oskarżycielskie, nazwa pochodzi od słynnych mów Demostenesa przeciw Filipowi II Macedońskiemu; posłużył się nią potem Cynceron w polemice Z Markiem Antoniuszem

larnaks

[gr.], rodzaj trumny (sarkofagu) charakterystyczny dla kultury egejskiej, popularny szczególnie w 2. poł. II tysiąclecia p.n.e.

niketerion

pamiątkowy medalion wykonywany na cześć odniesionego zwycięstwa

pierwszeństwo

pierwsze miejsce.

Słownik łacińsko-polski

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Galeria

„Niketerion przedstawiający Filipa Macedońskiego”, III w. p.n.e., Gabinet Numizmatyczny we Francuskiej Bibliotece Narodowej w Paryżu, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Niketerion.jpg), domena publiczna

Bibliografia

Mała Encyklopedia Kultury Antycznej, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990.

Oryginalna azetka; Encyklopedia PWN, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2016.

J. Wikarjak *Gramatyka opisowa języka łacińskiego*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1978.

I. Lewandowski, J. Wikarjak *Elementa sermonis Latini*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1983.

W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Oficyna Wydawnicza „Rytm”, Warszawa 2007.